

TC mi T.C. mi?

Tahsin Melan tarafından yazıldı.
Pazartesi, 22 Nisan 2013 02:31 -



Son günlerin öne çıkan konusuydu bu kısaltma. Sanal paylaşım, haberleşme ortamında dalga dalga yayıldı. Herkes adının önüne bu kısaltmayı ekledi. Her ne kadar bu uygulamaya katılmasam da iyi niyetle yola koyulan, duygularında, görüşlerinde samimi olan dostlarım, bu duygulara ortak olduğumu bilir. Doğrusunu söylemek gerekirse bu tür göstermelik işleri pek içime sindiremiyorum. Zaman zaman öylesine paylaşımlar görüyorum ki ne diyeceğimi, ne yapacağımı şaşırıyorum. Millet adı batasınca facebook ortamında büründüğü yoğun hamaset duyguları eşliğinde gerçekleştirdiği paylaşımlarıyla âdeta vatan kurtarıyor, Hasan Tahsin olmaya özeniyor.

Dedim ya, işin bu yanı beni fazla ilgilendirmiyor. Kim adının önüne T ve C harfini eklemiş, kim eklememiş umurumda değil. Benim için önemli olan bu harflerin yazımındaki kurala özen gösterilip gösterilmemesi. Gerek sosyal sanal paylaşım ortamlarında olsun gerekse basın organlarında olsun bir karmaşadır gidiyor. Herkes aklına estiğince, gönlünce yazıp geçiyor. Sonuç olarak da karşımıza ilginç yazımlar çıkıyor:

TC - **T.C** - **TC.** - **T.c** - **T.c.** **ve** **T.C.**

Bu karmaşayı görmek utanılası bir durum değil midir? Bir ulus diline, hele ki devletinin adını belirleyen harflerin yazımıyla ilgili kurallara bu kadar duyarsız ve ilgisiz kalabilir mi? Duruma bakılırsa maalesef “olabiliyormuş” demekten kendimizi alamıyoruz. Oysa isteyerek ya da istemeden böylesi tutarsız yazarların hiçbir ard niyeti olmadığı kesindir. Olay sadece kuralların geçmiş dönemlerdeki tutarsızlığından, yetersizliğinden ve günümüzdeki uygulamadan habersiz oluşumuzdan kaynaklanmaktadır. Bir de adı batasınca paylaşım ortamının sistemindeki kısıtlama elbette. Haaa, bu arada bilinçli ve kasıtlı olarak bu tarz yazımı destekleyerek özenti yaratmaya çalışanları da unutmamak gerekir.

Aslında halk da haklı. Kısaltmaların yazımıyla ilgili kuralı belirlemek gerçekten Arap saçını taramaktan daha zor(du). Dilimizin hâlâ tam anlamıyla çözümleyemediği ve “dilimizin çapaklı konuları” diye tanımladığım 3-5 karışık konusundan biridir bu.

Yıllarca “Kısaltmalarda nokta olsun mu, olmasın mı?” diye tartışıldı. Sonunda TDK kendince son kararı verdi ve “Kısaltmalarda nokta kalkmıştır. (Ammaaaa....)” diyerek kuralı belirledi. Kabul edersiniz ya da etmezsiniz o sizin görüşünüzdür. Ancak bu karardan sonra eğer dilde, yazımda birlikteliği savunuyorsanız ve bu işe gönül vermişseniz kabullenmek ve uygulamak zorundasınız. Kaldı ki gerek özel olarak çıkarılan gerekse Dil Derneği tarafından benimsenen **(Ömer Asım Aksoy Başkanlığında hazırlanmış olan Ana Yazım Kılavuzu, 2008)** son yazım kılavuzlarının hepsinde aynı uygulama söz konusudur.

Şimdi gelelim konumuzun en can alıcı noktasına: Kimileri yukarıda söylediğim kuralı, yani nokta kalkmıştır ifadesini dikkate alarak TC yazımını savunur oldu ve gerekçe olarak da TDK'nin kuralını gösterdi. Oysa ayrıç içinde yazdığım, nedense TDK'nin açıklama gereği duymadığı önemli bir nokta gözden kaçıyor, önemsenmiyordu. Kurum, “Bazı kısaltmalar kural dışıdır ve T.C. bunlardan biridir.” demeyi ihmal etti. -Burada şu ek bilgiyi de vermeden geçmeyelim: Sözümlü ettiğimiz kısaltmalar büyük harflerle yapılan kısaltmalardır.- Sonuç olarak da ortaya işte bu karmaşa çıktı. Oysa her şeye rağmen konu gayet açık ve netti. Eğer yazım kılavuzlarına gereğince değer verebilseydik, kullanımına özen gösterseydik, böyle bir alışkanlık sahibi olsaydık hiçbir sorunla karşılaşmayacaktık. Yukarıda “Ammaaaa...” diyerek açık bıraktığım kapı işte bunu anlatmaya çalışıyordu. Eğer biraz zahmete katlanıp kısaltmalar dizinine bakmış olsaydık hiçbir sorun yaşanmayacaktı. Orada, alfabetik sıradaki yerinde kuralın dışında bırakılarak T.C. yazıldığını görecektik. Bunun başka bir izah ve başka bir yazım tarzı olabilir mi? Olmaz, olamaz. O halde dilde, yazımda birlik adına uyulan TDK kuralları gereği **“TC” yazımı yanlış “T.C.” yazımı doğrudur.**

Diğer yazımların üzerinde durmak bile istemiyorum, tümü yanlıştır. Kimse “bence” diyerek savunuya falan kalkışmasın, bunun savunulacak hiçbir tarafı olmaz. Kural budur ve buna uymak zorundayız. Buna rağmen varsa yetkinliğiniz TDK'ye görüşlerinizi bildirirsiniz, tutarlı ve haklı olduğunuz noktalar varsa dikkate alınır ve bilimsel doğrular ışığında gündeme getirilir.

Nedense toplum olarak yazım kılavuzlarını ya ciddiye almayız ya da elimizin altında -çoğunlukla tesadüfen- dededen kalma(!) bir tane varsa onun gölgesine sığınırız. Sığınırız ama yine de günlük yaşamda gereğince dikkate almayız. Sanki yazım kılavuzuna bakmak onurumuzu kıracakmış gibi bir his uyandırır içimizde. “Bak, bak onu bile bilmiyor, gidip kılavuza bakıyor.” derlerse halimiz ne olur? Hiçbir şey olmaz, üstelik onlara güzel örnek olmuş oluruz. Bırakın gereksiz sözlerinden ve saçmalıklarından dolayı onlar utansın. Zaten bu konuda itiraz edenlerin düştüğü yanılgının nedeni de bu tür yaklaşımlar sonucundaki bilgi noksanlığından ya

TC mi T.C. mi?

Tahsin Melan tarafından yazıldı.
Pazartesi, 22 Nisan 2013 02:31 -

da dededen kalma kılavuzlardan kaynaklanmıştır. Oysa yaklaşık bir paket sigara bedeline eş olan güncel ya da son baskılardan birini bulundurmuş, ona bakmış olsaydık olay bu kadar büyümeyecekti. Güncel olanını takip edip -ki 3-5 yılda, çoğu zaman daha da uzun sürede yenileniyor- alarak kitaplığımızdaki yerine koysak ne kaybederiz? Koymakla iş bitmeyecektir elbette. Süs olsun diye orada durması neye yarar ki? Onun hakkını vermek, sayfalarını eskitmek gerekir. Bir mektup, -iş ya da özel fark etmez- bir şiir, bir öykü, roman, makale... Kısacası her türden yazım sırasında elimizin altında bulundurarak doğruları yazmak ne hoş olurdu. Hem kendimiz için hem de okuyucularımız için örnek teşkil edecek anlamlı ve kurallı satırlarla, dizelerle bezesek sayfalarımızı güzel olmaz mı? Dile hizmet olmaz mı? Dile saygının göstergesi olmaz mı? Üstelik yazılarımızda sergileyeceğimiz bu özenli tutumla adı batası sosyal paylaşımlarda moda halinde yaygınlaşan piçleştirilmiş hilkât garibesi sözcüklerin önünü keserek çok daha güzel ve hayırlı bir iş yapmış olmaz mıyız? Birilerinin, dile olan saygısız ve duyarsız yaklaşımları sonucu; sözcükleri, âdeta ırzına geçercesine kesip biçip yeniden şekillendirmelerini nasıl kabullenebilirsiniz? Bana "slm" yazan birine yazmak, "merhaba" demek içimden gelmiyor. Yazdığım zaman ise kendime olan saygımı yitiriyorum. Bu konuyu başka bir zaman işlemek üzere şimdilik geçiyorum.

Şimdi gelelim madalyonun diğer yüzüne. Bilindiği gibi bazı Türk ve Türkiye Cumhuriyeti düşmanları kendilerince bir söylem geliştirerek devletimizin adını **TeCe** olarak anmakta ve seslendirmektedir. Bu söylem şu an yerleşmiş ve onların dilinde kalıplaşmıştır. Kesinlikle düşman zihniyetli yaklaşımların söylem tarzı niteliğine bürünmüştür. Türk ulusuna Atatürk'ün armağan ettiği devletin adı **"Türkiye Cumhuriyeti" dir.**

Bunu tam açılımıyla söylemeyi kendilerine yakıştıramayan, yediremeyen, bundan gocunan, bu ülkenin, bu devletin ekmeğini yiyip suyunu içen satılmış zihniyetli kişiler, şekilciliğin gölgesine sığınarak aşağılıarcasına "TeCe" diyerek ancak kendi acizliklerini ve zavallılıklarını sergilemektedir. Dolayısıyla bilerek ya da bilmeyerek onların bu tarz söylemine zemin hazırlayacak olan TC yazımına itibar etmeyip T.C. olarak doğrusunu yazmaya özen göstermeliyiz. Böylece noktalar sayesinde kısaltmanın açılımının söylenmesi söz konusu olacaktır. Eğer bu konuyla ilgili olarak aşağıda sunacağım kural daha önce gündeme getirilmiş olsaydı bugün bu tür çelişkiler yaşanmayacaktı. Aslında bu kuralı belirlemek TDK'nin işi olmasına karşın bugüne kadar maalesef adını koyamamıştır. Buradan kendilerine sesleniyorum ve uyulması gereken kuralı açıklıyorum:

KISALTMALARDA NOKTANIN ÖNEMİ

Eğer kısaltmanın açılımının okunması zorunlu ise harflerin arkasına nokta konulur. Tıpkı "T.C." örneğinde olduğu gibi. Dolayısıyla bunu "TeCe" olarak değil "Türkiye Cumhuriyeti" açılımıyla seslendirmek gerekir. Böyle bir zorunluluk yoksa -ki genelde böyledir- nokta kullanılmaz. Bu durumda kısaltmanın

kendisi ya da açılımı söylenebilir. Örneğin "TDK" derken nokta gerekmez. Dolayısıyla yerine göre bu kısaltmanın "TeDeKe" şeklinde veya "Türk Dil Kurumu" açılımıyla seslendirilmesi olasıdır.

Örnekleri çoğaltabiliriz. Bu kuralın gündeme gelmesiyle pek çok kısaltmanın uğradığı haksızlık ortadan kalkacaktır. Üstelik bu sayede kısaltmaların neyin kısaltması olduğunu öğrenme şansımızın da artacağı kesindir. Bu kural uyarınca yeni baskıda kısaltmaların yeniden gözden geçirileceğine ve gereğinin yapılacağına, böylece dilimizin karışık gibi görünen kısaltmalar konusunun aydınlığa kavuşacağına inanıyorum. Unutmamak gerekir ki kurallar ne kadar anlaşılır ve basit tanımlarla dile getirilirse o kadar tutarlı ve kalıcı olur. Önemli olan kural dışı olacak durumların yaratılmamasıdır. Bu da bir dilin alt yapısının sağlamlığının göstergesidir.

Dilimizi severek, gereğince kullanalım. Onu hor kullanmak, kirletmek bir çiçeği susuz bırakmaktan farksızdır. Nasıl ki çiçeği sulamazsanız er geç kuruyacaktır, dil de aynen öyledir. Gereken ilgi gösterilmezse dumura uğramaya, âdeta susuz kalmış gibi kuruyup yok olmaya mahkûmdur. Dil, el dili sözcüklerine karşılık olarak yapılan türetmelerle, kullanımda var olan sözcüklerin hakkını vermekle, onları doğru ve temiz kullanmakla beslenir ve kendini yeniler, güçlenir.

Unutmamak gerekir ki bir dilin gücü, o ulusun gücünün gizli yansımasıdır.

Tahsin MELAN

Türkolog, Dil Bilimci, Şair